Miért fontos a történelem tanulása a 21. században?

Dobai
Tamás
Enviado por Dobai Tamás el 2025. 05. 22., cs – 22:39
Tipo de plan de clase / proyecto
Plan de clase
Sector
Társadalomtudományok
Tema o área de aprendizaje
A történelem szerepe a jelen és a jövő megértésében (Bevezető óra)
Curso
9. évfolyam
Objetivos de aprendizaje y desarrollo
AI-válaszok értelmezésével kritikus véleményt megfogalmazni, egy csoportos vita során önálló érvet képviselni.
Conceptos
Történelmi tudatosság, állampolgári kompetencia, forráselemzés, kritikai gondolkodás
Herramientas necesarias
Okostelefon vagy tablet, internetelérés, tábla, jegyzetfüzet/jegyzetlapok
Materiales entregados antes de la clase o para un proyecto

nincs, az első két bevezető órából a második.

Parte introductoria y preparación del plan de clase / proyecto

0-5. perc

Célkitűzés, ráhangolódás

Feladat: Célkitűzés, ráhangolódás. gondolatébresztő kérdések, példák megbeszélése: történelem a hírekben, filmekben, hétköznapokban. Csoportalkotás és szerepek kijelölése.

A mai órán azt vizsgáljuk meg, miért érdemes a múltat tanulmányozni, és hogyan segít a történelem eligazodni a jelenben és a jövőben. Válassz idézetet magadnak

az óra címének. Kivetítve:

„Aki nem ismeri a múltat, arra van kárhoztatva, hogy megismételje azt.”
– *George Santayana*, filozófus, 1905

„A történelem nemcsak a múltról, hanem mindig a jelenről és a jövőről is szól.”
– *E.H. Carr*, történész

„A történelem nem halott múlt, hanem az élő jelen része.”
– *Karl Jaspers*, német filozófus

„A történelem tanítása arra való, hogy az ifjúság okosabban éljen, mint elődei.”
– *Klebelsberg Kunó*, magyar kultuszminiszter

„A történelem nemcsak arról szól, mi történt, hanem hogy miért történt, és miért fontos ez ma.”
– *David McCullough*, amerikai történész

„Történelmet tanítani annyi, mint vitára nevelni, nem dogmákra.”
– *Ken Robinson* (attribuált a kritikai gondolkodás jegyében)

„A múlt tanulmányozása nélkül az ember olyan, mint egy vak az úton.”
– *Konfuciusz*

Alapkérdések

- Mire jó a történelem?
- Mi történne, ha nem ismernénk a múltat?
- Milyen mai problémákhoz kell történelmi háttértudás?

Tevékenység: Ráhangolódás: Gondolatébresztő kérdés

Módszertan / eszköz: Frontális osztálymunka, kivetítő használata, kooperatív kérdés-válasz

Plan de desarrollo de la clase/proyecto

5.-35. perc

1. Kártyafeladat – Csoportmunkában

(Időtartam kb. 10 perc) **Módszertan:** Felfedezéses tanulás (Inquiry-based learning), **Munkaforma:** Csoportmunka + válaszformálás a kártyák alapján (képek is lehetnek)

A feladat: Minden csoport húz egy történelmi eseményt, valamint a hozzá kapcsolódó fogalmakat, hatásokat vagy emlékeket tartalmazó felsorolást.

- Beszéljétek meg, hogyan kapcsolódnak ezek a fogalmak az eseményhez!
- Alkossatok egy rövid választ arról, hogyan hat ez az esemény még ma is ránk, és hol találkozhatunk vele a mindennapokban!

Történelmi események és a hozzájuk tartozó kártyák (példák):

1. **Ipari forradalom**
   - Gépesítés
   - Városiasodás
   - Gyári munkásság
   - Környezetszennyezés
2. ❄ **Hidegháború**
   - 3. világ
   - Atomfegyverkezés
   - Kelet-nyugat különbségek
   - Kémműholdak
3. **1956-os forradalom**
   - Pesti srácok
   - Kádár-rendszer
   - Szovjet megszállás
   - Kivándorlás
4. **Trianoni döntés**
   - Határváltozás
   - Nemzeti kisebbségek
   - Revizionizmus
   - Nemzeti összetartozás napja
5. **Kommunista diktatúra Magyarországon**
   - Besúgórendszer, Terror
   - Mutyizás: "Elintézzük okosba"
   - Államosítás
   - Hiánycikk, Sorban állás
6. **† Vallások kialakulása**
   - Tanítók (Buddha, Jézus, Mohamed, Luther)
   - Szent könyvek

    - Vallási szokások
    - Erkölcsi parancsok
7. ✡ **Holokauszt**
    - Antiszemitizmus
    - Gettó, Deportálás
    - Embermentés
    - Népirtás

2. ChatGPT-felhasználás a 6 kalapos módszerrel (Bono)

(Időtartam: 12 perc) **Módszertan:** AI-alapú reflektív tanulás, **Munkaforma:** AI használat + jegyzetelés,

Feladat: Ma egy olyan gondolkodásfejlesztő módszert fogunk megtanulni, ami segít különböző nézőpontok szerint átgondolni egy kérdést, és így megérteni, hogy a tények, érzelmek, kritikák és kreatív ötletek hogyan hatnak ránk. A módszer neve: Edward de Bono 6 kalapos gondolkodása. Kérdezd meg a mesterséges intelligenciát 6 különböző nézőpontból, használd az alábbi promtokat:

1. **Fehér kalap (Tények):** "*Most egy 9.-es történelem órai feladatban több oldalról kell megvizsgálni egy témát. Először: sorolj fel 3 tényt, amelyek igazolják, hogy a történelem tanulása segít megérteni a mai világot.*"
2. **Piros kalap (Érzelmek):** "*Miért lehet valaki személyesen érintett egy történelmi témában? Milyen érzelmeket válthat ki a múlt tanulmányozása?*"
3. **Fekete kalap (Kritika):** "*Milyen veszélyekkel járhat, ha tévesen tanítják a történelmet, vagy ha elhanyagolják annak tanulmányozását?*"
4. **Sárga kalap (Pozitívumok):** "*Sorolj fel 3 előnyt, amit a történelem tanulása nyújthat egy fiatalnak a 21. században.*"
5. **Zöld kalap (Kreativitás):** "*Milyen kreatív módon lehet a történelmet érdekesebben tanulni, vagy tanítani? Adj példákat!*"
6. **Kék kalap (Reflexió, irányítás):** "Itt most több nézőpontból vizsgáltunk meg egy kérdést. *Miért fontos, hogy több nézőpontból értelmezzük a múltat? Hogyan segít ez a döntéshozatalban?*"

Válaszd ki azt a választ, amelyik legjobban meglepett, és írd le, miért!

3. Vitaindító

(Időtartam: 7-10 perc) **Módszertan:** Strukturált vita, tanári moderálással, **Munkaforma:** Párban vagy csoportosan

Feladat: Minden tanuló megfogalmaz 1 érvet, a csoportok megosztják, vitatják egymással, 2-3 tanuló megosztja a többiekkel az érveit! Kérdések:

- A történelem csak múlt? Vagy a jövőt is formálja?
- Készülj fel 1 érvvel a saját álláspontod mellett!

Herramientas digitales utilizadas
ChatGPT
Google Tanterem
Plan de evaluación

Értékelési lehetőségek:

- Formatív értékelés: részvétel, csoportos együttműködés, érvelés minősége
- Önértékelés: reflexiós lap (lásd lentebb)
- Tanári visszajelzés: AI-használat során mutatott kritikai gondolkodás

35.-40. perc

Reflexió – 3–2–1 feladat (egyénileg)

(időtartam: 5 perc, vagy kevesebb) **Módszertan:** Önálló reflexió, rövid írásos visszajelzés, **Munkaforma:** Egyéni írásos munka, csendes zárás, személyes visszacsatolás

Feladat: Tanulók kitöltenek egy „3 dolog, amit megtudtam / 2 kérdésem van még / 1 dolog, ami meglepett” sablont.

- **3 dolog**, amit ma megtudtál
- **2 kérdés**, ami benned maradt
- **1 dolog**, ami meglepett

Diferenciación

Differenciálás:

Az első órán a bemutatkozás, classroom kurzuskód kiadása, a követelmények ismertetéséről volt szó. Az óra második felében a tananyagban a térbeli és időbeli elhelyezést gyakoroltuk. Itt lehet megfigyelni a hozzáállást és motivációt első benyomás alapján.

- Ezen előzetes tudás alapján csoportok kialakítása nem véletlenszerű
- Gyengébb tanulók a közös Classroom felületről letölthető előre gépelt sablon alapján dolgoznak az AI-analízis során

- Haladó tanulók vitavezető szerepet kaphatnak (2-3 osztály előtt bemutatkozó)

Deberes, tarea del proyecto

40.-45. perc

Házi feladat

(Időtartam: 3- 5 perc) Az alap házi feladatnál (feladat 1.): **Módszertan**: Kihirdetésnél: Tanári magyarázat, kérdés-válasz. Mikrotörténelem alkalmazása, Narratív pedagógia (élettörténeteken keresztül tanulás), Reflexív összehasonlítás (múlt–jelen párhuzam) **Munkaforma:** Kihirdetésnél: Frontális, Classroomban kiadva, ide felrakott instrukciókkal. Önálló tanulói munka, Családi beszélgetésen alapuló adatgyűjtés, Írásbeli összefoglalás, lényegkiemelés

A szorgalmi feladatnál (feladat 2.): **Módszertan**: Kihirdetésnél: Tanári magyarázat, kérdés-válasz. Empátiaalapú tanulás, történelmi szerepbe helyezkedés, drámapedagógia írásos elemei, támogatott kreatív írás mesterséges intelligencia bevonásával. **Munkaforma:** Kihirdetésnél: Frontális, Classroomban kiadva, ide felrakott instrukciókkal. Önálló, kreatív, alkotó tanulói munka, otthoni írásos projektmunka, választható, de visszajelzés alapú feldolgozás.

Feladat 1.: Készíts egy rövid beszámolót (5–7 mondat) egy **családi beszélgetés** alapján! Kérdezz meg egy szülőt, nagyszülőt vagy más rokont az alábbi témák valamelyikéről, és írd le, hogyan emlékeznek:

Választható témák:

1. Milyen volt az iskolai élet, szabályok, tantárgyak régen?
2. Hogyan telt egy átlagos nap gyermekkorukban?
3. Milyen ünnepek voltak fontosak, és hogyan ünnepeltek?
4. Milyen munkát végzett a családjuk, és hogyan változott ez?
5. Milyen tárgyakat használtak a háztartásban, amit ma már nem?
6. Milyen híreket, történelmi eseményeket éltek át személyesen?

Törekedj rá, hogy érdekes részleteket is kiemelj, és akár hasonlítsd össze a saját tapasztalataiddal!

Értékelési szempontok a családi interjúhoz

A házi feladat értékelésekor a következő szempontokat veszem figyelembe:

Szempont: Kiemelkedő (3 pont) Jó (2 pont) Alap (1 pont)

Témaválasztás és relevancia: 3 A téma egyértelmű, érdekes és a kérdésekhez jól illeszkedik 2 A téma kapcsolódik a feladathoz 1 A választott téma nehezen követhető vagy nem illeszkedik igazán

Részletgazdagság: 3 Konkrét történetek, személyes emlékek szerepelnek 2 Tartalmaz néhány érdekes részlet 1 Felületes, általános megfogalmazás

Összehasonlítás a jelen korral. 3 Világos, értelmes párhuzam a tanuló életével 2 Van próbálkozás az összevetésre 1 Hiányzik vagy erőltetett az összehasonlítás

Nyelvhelyesség, szerkesztés: 3 Jól szerkesztett, helyesírásilag igényes, 2 Érthető, kisebb hibákkal 1 Sok hiba, nehezen követhető

Max. pontszám: 12 pont – A feladat értékelése nem kötelező osztályzattal, de táblázatos írásos/szóbeli visszajelzés járhat hozzá.

Bónusz kihívás (opcionális, differenciálásra)

Kreatív írásfeladat – Szorgalmi lehetőség

Feladat 2. : Írj egy összefoglalást: Hol és melyik korban szeretnél élni? Ki lennél abban a korban? Használd az általános iskolai emlékeidet! Törekedj személyes hangvételre, mintha valóban ott lennél – írhatod naplóbejegyzésként vagy első személyű elbeszélésként is! Kérlek, kézzel írd meg!

AI-segítség – csak ötleteléshez! Használhatod a mesterséges intelligenciát az írás előtt vagy közben, de csak támogatásként, nem dolgozhat helyetted!

Példák kérdésekre, amelyeket feltehetsz:

- „Mondj három érdekes korszakot, amelyek izgalmasak lehetnek egy fiatal számára.”
- „Milyen volt az élet egy középkori városban?”
- „Milyen kihívásai lehettek egy korabeli mesterembernek vagy tanítónak?”

A történetet **neked kell megírnod**, a gép csak segít elindítani a gondolataidat vagy ötleteket adhat. Legyen a végeredmény a te egyedi, személyes megközelítésed! Képzeld el, hogy egy másik korban és helyen élsz! Írj egy rövid történetet (legalább 10 mondatban) arról:

- Melyik korszakot választod és miért?

- Hol élsz (ország, város, környezet)?
- Ki vagy te abban a korban? (pl. mesterember, diák, katona, kereskedő, nemes, tanító)
- Hogyan telik egy napod? Milyen kihívásokkal vagy örömökkel találkozol?
- Mit gondolsz a világról, amelyben élsz?

Értékelési szempontok a kreatív írásfeladathoz

A szorgalmi feladat értékelésekor a következő szempontokat veszem figyelembe:

Szempont Kiemelkedő (3 pont) Jó (2 pont) Alap (1 pont)

Történelmi hitelesség: 3 Meggyőző, valósághű részletek, 2 Jól felismerhető korszakjegyek 1 Kevés konkrétum vagy pontatlan

Szerep kidolgozottsága: 3 Hiteles, egyéni hangvétel 2 Átélhető, de kissé sematikus 1 Felületes, általános

Kreativitás és egyediség: 3 Egyedi ötlet, újszerű nézőpont 2 Érdekes, de ismert megközelítés 1 Kevésbé ötletes

Nyelvhelyesség, szerkesztés: 3 Szépen szerkesztett, helyesírás jó, 2 Néhány hiba, de követhető szerkezet 1 Sok nyelvi/szerkesztési hiba

Max. pontszám: 12 pont – A tanulók szóbeli vagy írásbeli visszajelzést kapnak. A feladat nem kötelező, de külön elismerést vonhat maga után.

Materia(s) general(es)
történelem és társadalmi ismeretek